

[195] בגלל האינתיפאדה, במידה רבה, נאלצה ישראל להכיר באש"ף כמייצג העם הפלשתיני, להכיר בישות לאומית פלשתינית ולהסכים עקרונית לחלוקת ארץ-ישראל בין שני העמים. בשנת 1993 נחתם הסכם בין ישראל ואש"ף להסדר הסכסוך. האוכלוסייה הערבית ביהודה, שומרון ורצועת עזה מתנה 2.4 מיליונים בערך בעת חתימת ההסכם.

על אף ההתפייסות הפוליטית הישראלית-פלשתינית לא שככה איבת כלל הפלשתינים לישראל והקיצוניים שביניהם ממשיכים לנהל מלחמת חבלה ורצח נגד אזרחי ישראל.

[200] המטרות הלאומיות התפצלו — העם היה חצוי ונתון במחלוקת על אמונות ודעות. חלקו המשיך לדבור במטרה הלאומית המקורית וחלקו דגל ב"ארץ-ישראל השלמה" — סיפוח כל שטחי ארץ-ישראל המערבית, או מרביתם, למדינת ישראל. לא היה ערעור על הרעיון הצינוני הבסיסי, שנוסח בשלהי המאה התשע-עשרה וממנו נגזרה תכלית המדינה. [...] אבדן אחדות המטרה פגע בכושר המנהיגות הלאומית. העם בישראל היה לעם מפולג, המטרה הלאומית לא היתה עוד מובנת מאליה ומשותפת לכול ומעשה המנהיגות הלך ונעשה קשה יותר ויותר.

[...]

[201] הוויכוח בישראל על "ארץ-ישראל השלמה" לא נגע רק להיבטים ולשיקולים ביטחוניים במישור יחסי ישראל-ערב, אלא גם למהות המדינה, דמותה ותכליתה: האם יש לחתור להרחבת שטח המדינה על מנת שיהיה לה "גבול ביטחון אסטרטגי", שמוסיף לה עומק טריטוריאלי אך גם אוכלוסייה ערבית גדולה, שתקבע את מהותה כמדינה דו-לאומית? או שמא צריך להעדיף מדינה קטנה בעלת "גבול ביטחון לאומי" החוצץ בין שני העמים ומבטיח את רציפות קיומה של ישראל במדינת היהודים?

[202] משניתן היה לנהל קרבות הגנה גמישה מכוח העומק האסטרטגי [203] שנרכש במלחמת ששת הימים, היה ביכולתו של צה"ל להרשות לעצמו לאבד שטח כאמצעי להשמדת כוחות אויב רבים תוך שחיקה מינימלית של כוחו — אולם הוא המשיך לדבוק בעקרון ההגנה הנוקשה. כשם שבמישור המדיני לא הפכה ישראל את השטחים שכבשה לפיקדון השמור בידיה לשם מיקוח במשא ומתן מדיני, שתכליתו להגיע להסדר ולהבנה בינה לבין העולם הערבי, כך גם במישור הצבאי צה"ל לא ניצל את העומק האסטרטגי שרכש כדי לאמץ את תפיסת ההגנה הגמישה, המייצגת באמנות המלחמה את השיטה האופטימלית החסכונית.

[...]

במלחמת ששת הימים הרחיקה ישראל את האויב מגבולה וחזרה [204] ונצמדה אליו שנית — לטווח תצפיותיו ואש הארטילריה שלו. היתה זו, אפוא, דיכוטומיה: יש ואין עומק בעת ובעונה אחת! יש עומק לאומי קיומי ואין עומק להגנה על יישובים ולניהול קרבות הגנה אופטימליים, ניידים וגמישים, שתכליתם אחת — השמדת כוחות האויב.

[...]

[204] המשימות במלחמת יום הריפורים לא איפשרו לעשות שימוש כזה במרחבי העומק האסטרטגי, כיוון שצה"ל נדרש לנהל הגנה נוקשה במגמה להגן על תעלת סואץ ועל קו המוצבים והיישובים ברמת הגולן.

[205] הם [המצרים] צברו ניסיון במלחמת ההתשה לצד הרוסים ולמלחמת יום הכיפורים הם נכנסו מיומנים וחדורי ביטחון בתחום הנ"מ.

[206] כושר ההתרעה של המודיעין הישראלי, על-פי מושג ההתרעה הצרוף של תורת הביטחון, נבחן ב-1960 ונחל כישלון. ב-18 בפברואר 1960 החלו כוחות מצריים לנוע לתוך סיני, מבלי שהמודיעין הבחין במתרחש. רק לאחר ארבעה [207] ימים התברר שכוחות מצריים נערכו בסיני. משנודע הדבר לא עסק מטכ"ל צה"ל בבדיקת "כוונות" אלא הניע מיד את הכוחות הסדירים, שנערכו בדרום מול פני האיום. תגובה זו ננקטה בהתאם לתורת הביטחון, שלפיה על צה"ל להיערך בכוחות מספיקים נוכח האיום ולהשתדל להנחית מכה מקדימה, אם האויב אינו נסוג. תורת הביטחון גרסה שעל האויב להכיר את עקרונותיה ולדעת, שישראל אינה מסוגלת להחזיק צבא מגויס לאורך זמן ללא הכרעה.

[...]

[207] ערב מלחמת ששת הימים עסק המודיעין בהערכת "כוונות" ונחל כישלון. הוא טען, כי כל עוד המצרים עסוקים בתימן הם לא יכניסו כוחות לסיני וממילא אין לחשוש מכוונה מצרית לתקוף את ישראל.

[...]

[207] מושג ההתרעה השתבש בין יוני 1972 לאוקטובר 1973 ונתפס כמושג המורה על "כוונות" האויב ולא על "האפשרויות" שלו. בשיבוש זה של תורת הביטחון ובסטייה ממנו טמון בחלקו הגדול סוד המכה של מלחמת יום הכיפורים.

[...]

[208] במלחמת יום הכיפורים נתן המודיעין — לראשונה בהיסטוריה של מדינת ישראל — "התרעת איומים" צבאית מלאה, ובכך הוא מילא את ייעודו על-פי תורת הביטחון. אבל הממשלה והמטכ"ל המתינו לעוד ידיעות על "כוונות" ולא הסתפקו במידע המפורט והמוסמך ללא תקדים שהיה בידיהם על האיום הצבאי החמור שרובץ לפיתחה של ישראל.

[...]

[208] אין לתלות את קולר ההפתעה במודיעין, שכן היתה התרעה מלאה על-פי אמות המידה של תורת הביטחון של ישראל. תורת ההתרעה עצמה היא שהשתבשה בתודעה הכללית, בתקופה שקדמה למלחמת יום הכיפורים.